

§ 117

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle kaupungin päihdetyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arviointia koskevasta valtuutettu Jukka Järvisen toivomusponnosta

HEL 2021-011659 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Jukka Järvisen toivomusponnosta, joka koskee kaupungin päihdetyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arviointia:

”Toivomusponnossa edellytetään selvitettävän mahdollisuutta arvioida kaupungin päihdetyön vaikuttavuutta ja tuloksellista päihdetyötä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että päihdeettömyyttä tukevia sosiaali- ja terveystalvveluja tarjotaan ja kehitetään Helsingissä tutkimukseen perustuen sekä kansallisten hoitosuositusten ja päihdepalveluja koskevien laatusuositusten mukaisesti. Toiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan jatkuvasti osana normaalitoimintaa. Toiminnassa otetaan yhä vahvemmin huomioon päihdeongelman yhteydessä ilmenevät perheen palvelutarpeet, erityisesti lastensuojelu.

Helsingissä päihdetyön kokonaisuuteen sisältyy ennaltaehkäisevä työ, päihdeongelmien hoito ja kuntoutuspalvelut. Päihdeongelmaisten asiakkaiden hoito aloitetaan siinä sosiaali- tai terveydenhuollon toimipisteessä, missä asia tulee esille. Päihdeongelmaisia henkilöitä hoidetaan terveydenhuollossa ja päihdehuollon erityispalveluissa. Jokaiselle asiakkaalle tehdään yksilöllinen hoito- ja kuntoutumissuunnitelma.

Päihdepalvelukokonaisuus sisältää Helsingissä polikliinisia palveluja, kuten avovieroitusta, avokuntoutusta, opioidikorvaushoitoa ja jälkikuntoutusta sekä päivätoimintaa, laitospvieroitusta ja laituskuntoutusta. Näiden lisäksi tarjotaan muun muassa terveys- ja sosiaalineuvontaa suomen-säisesti huumeita käyttäville ja palvelukeskustoimintaa HIV-positiivisille päihderiippuvaisille. Osa palveluista järjestetään omana toimintana ja osa ostopalveluna.

Helsingin psykiatria- ja päihdepalveluissa on otettu käyttöön toipumiso-rientoitunut hoito- ja palvelumalli. Palveluja kehitetään ja toteutetaan yhteistyössä vertais- ja kokemusasiantuntijoiden kanssa siten, että erilaiset palvelut tarjotaan asiakkaalle hänen toipumisvaiheensa mukaisesti. Kehittämistyössä noudatetaan kansallisten Käypä hoito -suositusten, päihde- ja riippuvuusstrategian, mielenterveysstrategian

sekä sosiaali- ja terveysministeriön päihdepalveluja koskevien laatusuositusten linjauksia.

Päihdetyön vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan muun muassa keräämällä asiakaspalautetta, seuraamalla eri asiakassegmenttien palvelujen käyttöä, niihin pääsyä ja mahdollisia odotusaikoja. Asiakkaan saaman hoidon ja palvelun vaikuttavuutta seurataan kliinisillä mittareilla ja hyvinvointi-indikaattoreilla. Asiakassuunnitelman toteutumisen seurannassa arvioidaan valittujen palvelujen vaikuttavuutta suhteessa asiakkaan omiin tavoitteisiin. Palvelujärjestelmän toimivuutta arvioidaan kansallisten mittareiden avulla. Näitä ovat muun muassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen jätevesitutkimus sekä tilastotiedot nuorten päihdeiden käytöstä ja päihdehäiriöistä, Tilastokeskuksen kuolemansyyt sekä Eläketurvakeskuksen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syyt.

Pikapalautelaitteisiin annettu palaute päihdepalveluista on ollut pääasiassa hyvää tai erittäin hyvää tasoa. Päihdepalvelujen asiakkaat vastasivat myös esimerkiksi vuonna 2021 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen järjestämään asiakaskyselyyn, jonka tuloksia hyödynnetään suoraan asiakaslähtöisyyden sekä päihdetyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden edistämiseksi.

Toiminnan laatua varmistetaan kuvaamalla hoito- ja työohjeita, hoitoprosesseja ja organisaatorajat ylittäviä hoito- ja palveluketjuja sekä varmistamalla asiakas- ja henkilöstön turvallisuus. Laadun hallinnan kokonaisuuteen sisältyy myös riittävät henkilöstöresurssit, henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä täydennyskoulutuksen ja työohjauksen tarjoaminen. Päihdepalvelut on aktiivisesti mukana pääkaupunkiseudun oppilaitosyhteistyössä sekä kansallisessa ja kansainvälisessä verkosto- ja tutkimusyhteistyössä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Päihderippuvuus aiheuttaa merkittäviä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia uhkia. Hoidon perustana on luottamuksellinen hoitosuhde sekä kansallisten suositusten mukaiset yksilöllisesti suunnitellut psykososiaaliset hoitointerventiot ja lääkehoito.”

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Pentti Arajärvi: Lisätään lausunnon toisen kappaleen loppuun: Toiminnassa otetaan yhä vahvemmin huomioon päihdeongelman yhteydessä ilmenevät perheen palvelutarpeet, erityisesti lastensuojelu.

Kannattaja: puheenjohtaja Daniel Sazonov

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Pentti Arajärven vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Järvinen Jukka, toivomusponsi, Kvsto 13.10.2021 asia 35

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Jukka Järvisen toivomusponnosta, joka koskee kaupungin päihdetyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arviointia:

”Toivomusponnossa edellytetään selvitettävän mahdollisuutta arvioida kaupungin päihdetyön vaikuttavuutta ja tuloksellista päihdetyötä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että päihdeettömyyttä tukevia sosiaali- ja terveystoimintoja tarjotaan ja kehitetään Helsingissä tutkimukseen perustuen sekä kansallisten hoitosuosituksen ja päihdepalveluja koskevien laatusuosituksen mukaisesti. Toiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan jatkuvasti osana normaalitoimintaa.

Helsingissä päihdetyön kokonaisuuteen sisältyy ennaltaehkäisevä työ, päihdeongelmien hoito ja kuntoutuspalvelut. Päihdeongelmaisten asiakkaiden hoito aloitetaan siinä sosiaali- tai terveydenhuollon toimipisteessä, missä asia tulee esille. Päihdeongelmaisia henkilöitä hoidetaan terveydenhuollossa ja päihdehuollon erityispalveluissa. Jokaiselle asiakkaalle tehdään yksilöllinen hoito- ja kuntoutumissuunnitelma.

Päihdepalvelukokonaisuus sisältää Helsingissä polikliinisia palveluja, kuten avovieroitusta, avokuntoutusta, opioidikorvaushoitoa ja jälkikuntoutusta sekä päivätoimintaa, laitospäihdehoitoa ja laitospäihdehoitoa. Näiden lisäksi tarjotaan muun muassa terveys- ja sosiaalineuvontaa suo-

nensisäisesti huumeita käyttäville ja palvelukeskustoimintaa HIV-positiivisille päihderiippuvaisille. Osa palveluista järjestetään omana toimintana ja osa ostopalveluna.

Helsingin psykiatria- ja päihdepalveluissa on otettu käyttöön toipumiso-rientoitunut hoito- ja palvelumalli. Palveluja kehitetään ja toteutetaan yhteistyössä vertais- ja kokemusasiiantuntijoiden kanssa siten, että erilaiset palvelut tarjotaan asiakkaalle hänen toipumisvaiheensa mukaisesti. Kehittämistyössä noudatetaan kansallisten Käypä hoito -suositusten, päihde- ja riippuvuusstrategian, mielenterveysstrategian sekä sosiaali- ja terveysministeriön päihdepalveluja koskevien laatusuositusten linjauksia.

Päihdetyön vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan muun muassa keräämällä asiakaspalautetta, seuraamalla eri asiakassegmenttien palvelujen käyttöä, niihin pääsyä ja mahdollisia odotusaikoja. Asiakkaan saaman hoidon ja palvelun vaikuttavuutta seurataan kliinisillä mittareilla ja hyvinvointi-indikaattoreilla. Asiakassuunnitelman toteutumisen seurannassa arvioidaan valittujen palvelujen vaikuttavuutta suhteessa asiakkaan omiin tavoitteisiin. Palvelujärjestelmän toimivuutta arvioidaan kansallisten mittareiden avulla. Näitä ovat muun muassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen jättesitutkimus sekä tilastotiedot nuorten päihdeiden käytöstä ja päihdehäiriöistä, Tilastokeskuksen kuolemansyyt sekä Eläketurvakeskuksen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syyt.

Pikapalautelaitteisiin annettu palaute päihdepalveluista on ollut pääasiassa hyvää tai erittäin hyvää tasoa. Päihdepalvelujen asiakkaat vastasivat myös esimerkiksi vuonna 2021 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen järjestämään asiakaskyselyyn, jonka tuloksia hyödynnetään suoraan asiakaslähtöisyyden sekä päihdetyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden edistämiseksi.

Toiminnan laatua varmistetaan kuvaamalla hoito- ja työohjeita, hoitoprosesseja ja organisaatorajat ylittäviä hoito- ja palveluketjuja sekä varmistamalla asiakas- ja henkilöstön turvallisuus. Laadun hallinnan kokonaisuuteen sisältyy myös riittävät henkilöstöresurssit, henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä täydennyskoulutuksen ja työohjauksen tarjoaminen. Päihdepalvelut on aktiivisesti mukana pääkaupunkiseudun oppilaitosyhteistyössä sekä kansallisessa ja kansainvälisessä verkosto- ja tutkimusyhteistyössä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Päihderiippuvuus aiheuttaa merkittäviä fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia uhkia. Hoidon perustana on luottamuksellinen hoitosuhde sekä kansallisten suositusten mukaiset yksilöllisesti suunnitellut psykososiaaliset hoitointerventiot ja lääkehoito.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle kaupungin päihdetyön vaikuttavuuden ja tuoksellisuuden arviointia koskevasta valtuutettu Jukka Järvisen toivomusponnosta. Lausuntoa on pyydetty 7.6.2022 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Järvinen Jukka, toivomusponsi, Kvsto 13.10.2021 asia 35

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 24.05.2022 § 100

HEL 2021-011659 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

24.05.2022 Pöydälle

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle puheenjohtaja Pentti Arajärven ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi